

DELEGATURA UOKiK W KATOWICACH

Katowice, dn. 26.04.2004 r.

RKT-61-19/04/SB

DECYZJA Nr RKT-25/2004

I Stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 60, poz. 535 i Dz.U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Gminie Bobrowniki, ul. Gminna 8, Bobrowniki

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

na podstawie art. 23c) ust. 1 w związku z art. 23a) ust. 1 i 2 w/w ustawy **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, bezprawne działanie Gminy Bobrowniki, polegające na zawieraniu z konsumentami przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Bobrownikach „umów nr ... o dostawę wody”, których treść narusza ustawę z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (Dz.U. z 2001r. Nr 72, poz. 747 z zm. Dz.U. z 2002r. Nr 113, poz. 984), w zakresie:

1. art. 6 ust. 3 pkt 1 tejże ustawy, stanowiącego o wymogu podawania informacji o ilości i jakości świadczonych usług wodociągowych oraz warunków ich świadczenia,
2. art. 6 ust. 3 pkt 2 tejże ustawy, stanowiącego o wymogu podawania informacji o sposobach i terminach wzajemnych rozliczeń,
3. art. 6 ust. 3 pkt 3 tejże ustawy, stanowiącego o wymogu podawania informacji o prawach i obowiązkach stron umowy, w kwestiach dotyczących:
  - a) jakości świadczonych usług oraz związanych z tym przysługujących upustach,
  - b) sposobu i trybu informowania konsumentów o planowanych przerwach w dostawie wody, obowiązującej taryfie,
  - c) sytuacjach uprawniających do odcięcia dostaw wody,
4. art. 6 ust. 3 pkt 4 tejże ustawy, stanowiącego o wymogu podawania informacji o procedurach i warunkach kontroli urządzeń wodociągowych,
5. art. 6 ust. 3 pkt 6 tejże ustawy, stanowiącego o wymogu podawania informacji o okresie obowiązywania umowy oraz odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunków wypowiedzenia.

i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.

II Na podstawie art. 23c) ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 60, poz. 535 i Dz.U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:
określa się Gminie Bobrowniki, ul. Gminna 8, Bobrowniki, środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu wykonania nakazu określonego w pkt I sentencji niniejszej decyzji, polegające na umieszczeniu w treści „umów nr ... o dostawę wody”, informacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 pkt 1, 2, 3, 4 i 6 ustawy z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (Dz.U. z 2001r. Nr 72, poz. 747 z zm. Dz.U. z 2002r. Nr 113, poz. 984), w taki sposób, iż:

1. w nowych umowach zawieranych po dacie otrzymania nin. decyzji nr RKT- 25/2004 - niezwłocznie.
2. w umowach zawartych, a nie wykonanych w dacie otrzymania decyzji nr RKT- 25/2004, w terminie 60 dni od daty otrzymania niniejszej decyzji.

III Na podstawie art. 100e ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 60, poz. 535 i Dz.U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:
mając na uwadze ważny interes konsumentów nadaje się decyzji w zakresie punktów I i II **rygor natychmiastowej wykonalności.**

IV Na podstawie art. 72 w związku z art. 75 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 60, poz. 535 i Dz.U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:
postanawia się zobowiązać Gminę Bobrowniki, ul. Gminna 8, Bobrowniki, do poniesienia kosztów niniejszego postępowania w wysokości 34 zł (słownie złotych: trzydzieści cztery).

Uzasadnienie

W dniu 18.08.2003r. w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej organem antymonopolowym), z urzędu wszczęte zostało postępowanie wyjaśniające mające na celu wstępne ustalenie, czy Zakład Gospodarki Komunalnej, ul. Sienkiewicza 121b w Bobrownikach (zwany dalej Zakładem Gospodarki Komunalnej) zawierając umowy z konsumentami stosuje w nich niedozwolone postanowienia umowne.

Ponieważ analiza dokumentów i informacji zebranych w toku tego postępowania wyjaśniającego (Karty nr 6-27) dała podstawę do przyjęcia, iż w opisaney sprawie mogło nastąpić naruszenie przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (zwanej dalej ustawą antymonopolową), w dniu 28.01.2004r. wszczęto z urzędu postępowanie w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w związku z podejrzeniem podejmowania przez Gminę Bobrowniki, ul. Gminna 8, Bobrowniki – zwana dalej Gminą Bobrowniki bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Ustawa antymonopolowa określa warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów konsumentów. Ustawa reguluje

zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów. Należy podkreślić, że w świetle „utrwalonego orzecznictwa Sądu Antymonopolowego, nie kwestionowanego przez Sąd Najwyższy, Gmina prowadząc działalność zarobkową (np. w postaci dzierżawienia gruntów) podlega rygorom ustawy, antymonopolowej, chroniącej wolną konkurencję na rynku. W tym zakresie zawierając umowy, wydając decyzję administracyjną i podejmując uchwały ma obowiązek dostosowania się do wymogów prawa antymonopolowego (por. przykładowo wyroki Sądu Antymonopolowego z 11.05.1994r. sygn. akt: XVII Amr 64/93, z 08.11.2000r. sygn. akt XVII Ama95/99 oraz z 25.09.2000r. sygn. akt Ama 76/99)”(uzasadnienie wyrok Sądu Antymonopolowego z 25.09.2002r. sygn. akt XVII Ama 108/01 str. 6).

Zgodnie z w/w orzecznictwem w świetle definicji zawartej w art. 4 ust. 1 pkt a ustawy antymonopolowej, przez przedsiębiorcę rozumie się osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej. Szersze definiowanie pojęcia przedsiębiorcy na gruncie omawianych przepisów pozwala więc na stosowanie instrumentów prawa antymonopolowego w stosunku do podmiotów nie prowadzących działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy Prawo działalności gospodarczej, lecz których działania mogą w znaczący sposób wpływać na publiczny interes konsumentów.

Gmina może z obowiązku zaopatrzenia w wodę wywiązać się bezpośrednio lub w formie zleconej, a także przy pomocy zakładu budżetowego – co ma miejsce w przedmiotowym przypadku. Zadania własne gminy w zakresie zaopatrzenia w wodę są realizowane przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Bobrownikach, który jako zakład budżetowy został utworzony uchwałą Nr VII/40/90 Rady Gminy w Bobrownikach z dnia 14 grudnia 1990r. Natomiast Uchwałą Nr IV/39/2003 Rady Gminy w Bobrownikach z dnia 31 stycznia 2003r. przyjęty został Statut Zakładu Gospodarki Komunalnej, w którym stwierdza się, iż Zakład jest jednostką organizacyjną Gminy Bobrowniki, utworzoną w celu realizacji zadań własnych gminy o charakterze użyteczności publicznej, a także, iż Zakład działa w formie zakładu budżetowego.

W związku z powyższym w przedmiotowym przypadku, przedsiębiorcą naruszającym zbiorowe interesy konsumentów jest Gmina Bobrowniki.

Zakwestionowane działanie przedsiębiorcy polegało na sporządzeniu i zawieraniu z konsumentami przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Bobrownikach „umów nr ... o dostawę wody”, których treść może naruszać ustawę z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (zwaną dalej ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę), poprzez naruszenie:

1. art. 6 ust. 3 pkt 1 tejże ustawy, w zakresie wymogu podawania informacji o ilości i jakości świadczonych usług wodociągowych oraz warunków ich świadczenia,
2. art. 6 ust. 3 pkt 2 tejże ustawy, w zakresie wymogu podawania informacji o sposobach i terminach wzajemnych rozliczeń,
3. art. 6 ust. 3 pkt 3 tejże ustawy, w zakresie wymogu podawania informacji o prawach i obowiązkach stron umowy,
4. art. 6 ust. 3 pkt 4 tejże ustawy, w zakresie wymogu podawania informacji o procedurach i warunkach kontroli urządzeń wodociągowych,
5. art. 6 ust. 3 pkt 6 tejże ustawy, w zakresie wymogu podawania informacji o okresie obowiązywania umowy oraz odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunków wypowiedzenia.

W odpowiedzi na zarzuty przedstawione w postanowieniu nr 1 o wszczęciu postępowania Zakład Gospodarki Komunalnej w piśmie z dnia 05.02.2004r. znak l.dz. 071/26/02/04 (Karta nr 28) wyjaśnił, iż z dniem 01.03.2004r. zostanie wprowadzona przez Zakład nowa umowa zatwierdzona przez Wójta Gminy Bobrowniki. Wprowadzenie nowego wzoru według ich opinii w pełni wyeliminuje przedstawione zarzuty. Gmina Bobrowniki uznała zarzuty

postawione we wszczęciu za zasadne, a Zakład Gospodarki Komunalnej od 01.03.2004r. będzie zawierał umowy wg nowego wzorca oraz przystąpi do wymiany dotychczas zawartych umów.

Organ Antymonopolowy zważył co następuje.

Zgodnie z art. 23a) ust. 1 ustawy antymonopolowej za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Ustawa antymonopolowa w art. 23 a ust. 2 stanowi, że za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

Jako „sprzeczne z prawem” należy kwalifikować zachowania sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. Sprzeczne z prawem są czyny: zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa gospodarczego publicznego, czyny zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa. Brak cech bezprawności winien, w myśl art. 6 KC, wykazać przedsiębiorca /Por. Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji Komentarz, pod redakcją prof. dr hab. Janusza Szwejki, Wydawnictwo CH BECK, Warszawa 2000, s.117 - 118/

Wobec powyższego, aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek:

- bezprawne działanie przedsiębiorcy,
- działanie narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Zarzucaną praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, jest zawieranie sprzecznych z ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę „umów nr ... o dostawę wody” w oparciu o wzorce umowne dołączone do pisma z dnia 26.08.2003r. znak ZGK/071/106/03 (Karty nr 16, 17, 19) oraz do pisma z dnia 08.03.2004r. znak PP/7054/1/2004 (Karty nr 36, 37 i 38). Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę reguluje zasady i warunki zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zbiorowego odprowadzania ścieków, w tym zasady działalności przedsiębiorstw wodociągowo – kanalizacyjnych, zasady tworzenia warunków do zapewnienia ciągłości dostaw i odpowiedniej jakości wody, niezawodnego odprowadzania i oczyszczania ścieków, a także ochrony interesów odbiorców usług, z uwzględnieniem wymagań ochrony środowiska i optymalizacji kosztów. Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne ma obowiązek zapewnić zdolność posiadanych urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych do realizacji dostaw wody w wymaganej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem oraz dostaw wody i odprowadzania ścieków w sposób ciągły i niezawodny, a także zapewnić należyłą jakość dostarczanej wody i odprowadzanych ścieków. Ustawa w art. 6 ust. 3 zawiera zakres, który musi zostać objęty przez postanowienia umowy.

W trakcie postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów Gmina Bobrowniki przedstawiła dwie przykładowe umowy (Karty nr 36-38), które regulują sytuacje, gdy rozliczenie następowało na podstawie wskazań wodomierza oraz gdy odbiorca wody nie

posiada wodomierza. Pomimo faktu, iż umowy te różnią się w nieznaczej części od siebie, to jednak analiza treści tych dwóch typów umów wykazała, iż ich treść w taki sam sposób naruszają ustawę o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

pkt 1 Umowa powinna zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 1) ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę określać ilość i jakość świadczonych usług wodociągowych oraz warunki ich świadczenia. Przedmiotowy zapis ma za zadanie zapewnić konsumentom wiedzę o ilości świadczonych usług, przez co konsument dowiaduje się o kosztach związanych z korzystaniem z dostarczanych usług. Informacja o jakości świadczonych usług dostarcza konsumentowi wiedzy o cechach świadczonych usług m.in. ciśnieniu dostarczanej wody.

W trakcie postępowania wyjaśniającego przedstawiono wzór umowy wraz z załącznikiem do niego. Załącznik nr 1 do umowy dotyczy odbiorców indywidualnych nie posiadających wodomierzy. Są w nim podane dane, tj. ilość osób zameldowanych na stałe, ilość m² powierzchni upraw, ilość posiadanych zwierząt, ilość pojazdów będących w posiadaniu odbiorcy. Tak więc zawiera on wszelkie dane, na podstawie, których można wyliczyć zużycie wody w danym gospodarstwie domowym. Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu wodę ilość wody dostarczonej do nieruchomości ustala się na podstawie wskazania wodomierza głównego, a w przypadku jego braku - w oparciu o przeciętne normy zużycia wody, które zostały określone w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 14 stycznia 2002r. w sprawie określenia przeciętnych norm zużycia wody (Dz.U. Nr 8, poz. 70).

W ocenianym przypadku mamy do czynienia z umową, która reguluje stosunki umowne Zakładu Gospodarki Komunalnej z konsumentami, którzy w części nie posiadają wodomierzy. W takich sytuacjach ilość zużytej przez gospodarstwa domowe wody określa się na podstawie rozporządzenia w sprawie określenia przeciętnych norm zużycia wody w oparciu o dane podane w załączniku nr 1 do umowy.

Art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę jednoznacznie określa, iż umowa ma określać ilość świadczonych usług wodociągowych, natomiast załącznik do umowy określa tylko wartości, które są podstawą do wyliczenia ilości zużycia wody przez odbiorców nie posiadających wodomierzy. Tak więc można uznać, iż treść umowy nie spełnia wymogu ustawowego poprzez nie określenie w umowie lub dokumencie stanowiącym integralną jej część ilości świadczonych usług, a jedynie wielkości, które konsument musi samodzielnie przeliczyć po uprzednim wyszukaniu odpowiednich przepisów prawnych.

Przez jakość świadczonych usług, o których mowa w art. 5 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę należy rozumieć m.in. zapewnienie ciągłości i niezawodności w dostarczaniu wody w wymaganej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem, a także zapewnienie należytej jakości dostarczanej wody.

Jakość wody pod względem wymagań bakteriologicznych, fizykochemicznych, organoleptycznych określa rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 listopada 2002r. w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. Nr 203, poz. 1718), natomiast jakość świadczonych usług wodociągowych, tj. zapewnienie ciągłości w dostarczaniu wody o określonym ciśnieniu musi być uregulowana indywidualnie przez przedsiębiorcę w umowie.

Szczegółowe określenie parametrów ciśnienia wody, a także zagwarantowanie ciągłości w dostarczaniu wody o określonych w umowie parametrach jest niezbędne, aby Odbiorca mógł skorzystać ze swego prawa wynikającego z § 33 pkt 1 Regulaminu dostarczania wody (karty nr 9-14) przyjętego uchwałą z dnia 28 czerwca 2002r. Nr XLII/369/2002 Rady Gminy w Bobrownikach (dalej zwanego Regulaminem), do domagania się dostawy wody o odpowiedniej jakości i odpowiednim ciśnieniu, w miejscu zabudowy zaworu za wodomierzem głównym. Z tytułu szkód powstałych z niewywiązywania się przez Zakład z obowiązku świadczenia usługi o określonym standardzie Odbiorcy przysługuje roszczenie na zasadach ogólnych Kodeksu cywilnego. Dodatkowo zgodnie z § 33 pkt 5 w/w Regulaminu odbiorca ma prawo składać reklamacje w sprawie upustów ilości dostarczonej wody w przypadku jej zanieczyszczenia. Biorąc pod uwagę powyższe prawa konsumenta dotyczące

jakości świadczonych usług, niezbędne jest zamieszczenie w umowie informacji o jakości świadczonych usług, które będą podstawą do ewentualnych reklamacji oraz roszczeń.

pkt II Art. 6 ust. 3 pkt 2) ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę nakłada na przedsiębiorcę obowiązek określenia w umowie sposobu i terminów wzajemnych rozliczeń.

Zgodnie z § 17.1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 marca 2002r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. Nr 26, poz. 257) odbiorca usług dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie określonym na fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej dostarczenia. Natomiast w przedstawionej przykładowej fakturze vat nr FV/8893/03 (Karta nr 18) termin 14 dni na dokonanie zapłaty jest liczony od daty wystawienia.

§ 5 umowy podaje, iż należności mają być uiszczane na podstawie rachunku - nakazu płatniczego, a nie uregulowanie należności w terminie zobowiązuje Odbiorcę do zapłacenia odsetek wg obowiązujących przepisów. Można stąd wnioskować, iż terminem, w którym Odbiorca ma wnieść opłaty jest termin określony na fakturze. Termin określony na fakturze jest terminem sztywnym, tj. z góry określonym w momencie wystawienia faktury. Zarówno umowa, jak i faktura nie regulują terminu zapłaty, gdy Odbiorca otrzyma fakturę w dniu późniejszym, niż czternaście dni przed dniem określonym na fakturze. W takiej sytuacji Odbiorca będzie miał mniej niż 14 dni na wniesienie opłat od otrzymania faktury. Tak więc nie został zapewniony Odbiorcy ustawowy minimalny termin 14 dni na wniesienie opłat od dnia doręczenia faktury

Dodatkowo umowa nie określa sposobów uiszczania opłat za pobraną wodę. Z przedstawionych dokumentów wynika, iż dopuszczalne są różne sposoby płatności, np. w kasie Zakładu Gospodarki Komunalnej, u inkasenta. Z treści faktury wynika, iż dopuszczalne jest również dokonanie zapłaty przelewem. Jednak zgodnie z ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, umowa jednoznacznie powinna określać dopuszczalne sposoby zapłaty. Natomiast z umowy faktycznie nie wynika, jakie są możliwe sposoby wpłat, np. czy przelewem w banku, czy też wpłaty mają być dokonywane tylko w kasie Zakładu.

Ustawowy wymóg określenia w umowie sposobu rozliczeń dotyczy również rozliczenia z tytułu nieterminowego uiszczania opłat. Ze sposobem rozliczania wiążą się obowiązki Konsumenta do płacenia odsetek ustawowych za zaległe zobowiązania oraz obowiązki przedsiębiorcy do wysłania wezwania – monitu informującego o powstałych zaległościach finansowych. § 26 Regulaminu jednoznacznie określa tryb monitowania nie uiszczonych opłat. Jednakże przedmiotowy tryb nie został uwzględniony w umowie. Tak więc faktycznie umowa nie określa wszystkich warunków, tj. procedury i terminu wysłania ponagień związanych ze sposobem rozliczania się.

Z problematyką sposobów wzajemnych rozliczeń bezpośrednio związane są przysługujące odbiorcom wody upusty z tytułu niedotrzymania norm jakościowych. Dlatego też umowa powinna przewidywać w swej treści zasady obniżania opłat (upustów jakościowych) w razie niedotrzymania norm oraz sposobu kontroli przez odbiorcę jakości wody, a także umożliwienie odbiorcom wglądu do wyników badań, co jest gwarancją rzeczywistego stosowania opustów cenowych w przypadku pogorszenia jakości wody w stosunku do deklarowanej w umowie. Określenie możliwości upustów z tytułu dostarczenia złej jakości wody zapewni możliwość stosowania zasady ekwiwalentności świadczeń, z której wynika, iż zapłata przysługuje przedsiębiorcy proporcjonalnie do jakości i ilości dostarczonej usługi.¹

---

¹ Por. E. Modzelewska-Wąchał: Warunki umów o dostawę wody i odprowadzanie ścieków, UNIVERS, Warszawa – Zielona Góra 2000r., s. 66 – 67.

pkt III Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 3) ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę w umowie mają być określone prawa i obowiązki stron.

Art. 19 ust. 1 i 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę definiuje minimalny zakres praw i obowiązków stron umowy, które powinien być uregulowany w regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków, opracowanym przez przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne, który po uchwaleniu przez właściwy organ, tj. wójta, burmistrza lub prezydenta miasta obowiązuje na obszarze gminy. Zgodnie z art. 19 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę Regulamin powinien określać prawa i obowiązki przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego oraz odbiorców usług, tak więc można przyjąć, iż prawa i obowiązki określone w zatwierdzonym uchwałą regulaminie dostarczania wody są minimum, które Odbiorca powinien otrzymać przy zawieraniu umowy. Kształtują one relacje pomiędzy Przedsiębiorcą, a Odbiorcą i równocześnie wiążą ich. Natomiast w umowie podany jest tylko wyciąg z regulacji określonych w regulaminie. Podane w umowie prawa i obowiązki mogą wywołać u konsumenta wrażenie, iż są to wszystkie prawa i obowiązki, gdyż nie ma w umowie żadnego odnośnika do innych przepisów prawa, czy też regulaminu zatwierdzonego przez Radę Gminy. Gdy tymczasem Regulamin daleko szczegółowiej określa prawa i obowiązki stron umowy. Oprócz faktu, iż umowa podaje Konsumentom tylko część praw i obowiązków stron umowy, to dodatkowo regulacje zamieszczone w umowie są sprzeczne z Regulaminem. Nieprzystawalność tych dwóch dokumentów może dodatkowo utrudniać ich stosowanie. Sytuacja taka ma miejsce w sprawie uregulowania sposobu zawiadamiania Odbiorców o planowanych przerwach w dostawie wody i ponownym uruchamianiu dostawy wody. § 12 umowy określa, iż Dostawca będzie informował o przybliżonym wstrzymaniu i ponownym uruchomieniu dostawy wody w sposób zwyczajowo przyjęty np. na tablicach ogłoszeń lub w innej formie. Natomiast § 5 pkt 8 Regulaminu informuje, iż o planowanych przerwach lub ograniczeniach w dostawie wody oraz przewidywanym obniżeniu jej jakości Zakład powinien poinformować Odbiorców w sposób zwyczajowo przyjęty co najmniej na dwa dni przed planowanym terminem. Tak więc można stwierdzić, iż Umowa dopuszcza większą dowolność co do trybu i sposobu informowania Konsumentów o planowanych przerwach dostarczania wody, niż stanowi to Regulamin.

Odbiorca zawierając przedmiotową umowę nie otrzymuje żadnej informacji o istnieniu Regulaminu dostarczania wody. Regulamin ten nie jest również integralną częścią umowy. Regulamin ma za zadanie ramowego określenia relacji stron umowy, które to relacje powinny być dookreślone w umowie. Natomiast w przedmiotowym przypadku umowa podaje prawa i obowiązki stron w sposób wybiórczy. Dodatkowo sposób przedstawienia tych informacji może utrudnić Odbiorcom określenie, jakie faktycznie mają oni prawa i obowiązki, a także jakie prawa i obowiązki ma Zakład. Sposób sporządzenia umowy w zakresie określenia praw i obowiązków nie jest przejrzysty.

Na podstawie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę można stwierdzić, iż minimalny zakres praw i obowiązków stron umowy, które powinny zostać uregulowane przez umowę to:

1. zadeklarowanie przez Przedsiębiorcę dostarczania w sposób ciągły wody do nieruchomości zgodnie z warunkami technicznymi przyłączenia, o ciśnieniu umożliwiającym normalne użytkowanie wody i na zasadach określonych w obowiązujących przepisach,
2. sposób i tryb informowania Konsumentów o planowanych przerwach w dostawie wody,
3. sytuacje uprawniające Przedsiębiorstwo do odcięcia dostawy wody, a także termin i sposób informowania odbiorców o miejscu udostępnienia zastępczego punktu poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
4. określenie sposobu i terminu ogłoszenia obowiązującej taryfy, który jest zgodny z przyjętym zwyczajem lub w miejscowej prasie,
5. prawo Odbiorcy do domagania się od Usługodawcy obniżenia należności w razie dostarczenia wody o pogorszonej bądź złej jakości oraz o ciśnieniu niższym od określonego warunkami technicznymi,

6. prawo Odbiorcy do otrzymania informacji o jakości wody w sposób ogólnie przyjęty na danym terenie, dlatego też w umowie powinno być określone w jaki sposób będzie to praktykowane, aby wyeliminować możliwości nie poinformowania konsumentów o zagrożeniach. Zgodnie z § 9 pkt 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 19 listopada 2002 r. w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi do Organu Państwowej Inspekcji Sanitarnej należy przedmiotowy obowiązek.

pkt IV Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 4) ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, Konsument powinien otrzymać informację o procedurach i warunkach kontroli urządzeń wodociagowych. Brak jest w umowie jakichkolwiek regulacji dotyczących procedur i warunków kontroli. W momencie zawarcia umowy Odbiorca nie otrzymuje żadnych informacji: kto, na jakiej podstawie, a także w jakim zakresie może przeprowadzić u Odbiorcy kontrolę. Kompensum z tego zakresu zawiera art. 7 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Konsument faktycznie nie jest informowany, kto jest uprawniony do prowadzenia kontroli, a w szczególności, jakimi dokumentami powinna się legitymować osoba chcąca przeprowadzić kontrolę. Brak tych informacji może narazić konsumenta na kontrolę przez osobę nieupoważnioną do jej przeprowadzenia w domu konsumenta. Dodatkowo szczegółowe określenie tych warunków w umowie, chroni Konsumenta przed odpowiedzialnością karną, o której mowa w art. 28 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, w sytuacji, gdy Konsument nie dopuści przedstawiciela przedsiębiorstwa wodociagowo-kanalizacyjnego do przeprowadzenia kontroli zgodnie z art. 7 tejże ustawy. Tak więc, aby wykonywać swoje obowiązki, Konsument musi otrzymać informację o tych obowiązkach, ale także i obowiązkach pracowników przedsiębiorcy.

pkt V Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę w art. 6 ust. 3 pkt 6) nakłada na przedsiębiorcę obowiązek umieszczenia regulacji dotyczących odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunków wypowiedzenia.

Natomiast w analizowanej umowie brak jest uregulowania odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy. W tym umowa nie określa sytuacji, w których przedsiębiorca jest uprawniony do wstrzymania dostaw wody, a także procedury wysłania monitu, które wiążą przedsiębiorcę w sytuacjach, o których mowa w § 6 pkt 5, 7, 8 i 9 w/w Regulaminu. Umowa nie określa, jakie konsekwencje mogą dotknąć przedsiębiorcę, jeżeli nie dotrzyma warunków umowy, np. odszkodowania. Brak podania w umowie za co przedsiębiorca ponosi odpowiedzialność oraz w jaki sposób będzie wykorzystywał swoje uprawnienia do odcięcia dostawy wody, może doprowadzać do wykorzystywania niewiedzy Konsumentów w zakresie swoich praw i obowiązków przedsiębiorcy.

Konsumentom, którzy nie wykonują swoich obowiązków może grozić odcięcie dostaw wody, a także wypowiedzenie umowy. Jednak z odcięciem dostaw wody i wypowiedzeniem umowy wiążą się określone procedury, które muszą być przestrzegane przez przedsiębiorcę w tym wysłanie informacji o takim zamiarze. Brak jasnej informacji w przedmiotowym zakresie może doprowadzić do niekorzystania przez konsumentów ze swoich praw i nie wymagania od przedsiębiorcy odpowiedniego postępowania. Konsument w przypadku umowy o dostawę wody jest jej słabszą stroną. Tak więc podawanie konsumentowi tylko szczątkowych informacji, powoduje, iż może go to wprowadzić w błąd co do jego praw i obowiązków oraz praw i obowiązków przedsiębiorcy, co do odpowiedzialności za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunków wypowiedzenia.

W myśl art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów dla stwierdzenia, że przedsiębiorca stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów niezbędne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek: działanie przedsiębiorcy musi być bezprawne i zarazem naruszać zbiorowe interesy konsumentów.

Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę zgodnie z art. 1 reguluje zasady dostarczania konsumentom wody zapewniające ciągłość dostaw i odpowiednią jej jakość, niezawodne odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, a także ochrony interesów odbiorców usług, z uwzględnieniem wymagań ochrony środowiska i optymalizacji kosztów. Ustawa w art. 6 ust. 2 stanowi, iż przedsiębiorca jest obowiązany do zawarcia umowy o zaopatrzenie w wodę, z osobą, której nieruchomości została przyłączona do sieci i która wystąpiła z pisemnym wnioskiem o zawarcie umowy. Dodatkowo ustawa w art. 6 ust. 3 szczegółowo określa, jaki zakres ma zostać uregulowany w zawieranej umowie.

Biorąc pod uwagę powyższe jako minimum obowiązków nałożonych na przedsiębiorstwo wodociągowo - kanalizacyjne jest przedstawienie Konsumentom informacji, o których mowa w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę w taki sposób, aby mogli oni w pełni korzystać ze swoich praw, a także wykonywać obowiązki nienarażając się na kary. Z uwagi na fakt, iż art. 6 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę określa szczegółowo, jakie informacje mają być umieszczone w treści umowy o dostawę wody, nie dopełnienie tego obowiązku jest naruszeniem prawa. Dlatego, też praktyka polegająca na nie umieszczeniu informacji wymaganych przez ustawę o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę w umowie zawartej z konsumentem, uznaje się jako sprzeczne z prawem.

Celem ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę jest m.in. ochrona interesów odbiorców usług, a więc konsumentów, dlatego, też zasady określone przez ustawę normujące prawa i obowiązki stron umowy o dostawę wody, należy traktować jako minimalną ochronę, która ewentualnie mogłaby zostać rozszerzona za jej pośrednictwem. Określenie przez ustawę zakresów, jakie ma uregulować umowa ma doprowadzić do ekwiwalentności pomiędzy wiedzą jaką posiada przedsiębiorca, a wiedzą którą posiada konsument zawierając umowę o dostawę wody. W celu doprowadzenia do takiego wyrównania konsument powinien otrzymać stosowaną informację o warunkach i kosztach związanych z zakupem wody oraz o swoich zobowiązaniach. Ponieważ warunki umowy mogą być dla konsumenta niekorzystne, a skuteczniejszą ochronę konsumenta zapewnić może przyjęcie pewnych wymogów, dlatego też tak ważne jest przestrzeganie przez przedsiębiorcę minimum informacji, które musi zawierać umowa, o których mowa w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Umowa, do której ma zastosowanie ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę powinna dostarczać konsumentowi informacje przynajmniej wymagane przez ustawę. Przedstawienie tylko części uprawnień i obowiązków konsumenta wynikających z ustawy oraz Regulaminu, może spowodować, iż konsument będzie myślał, iż otrzymał za pośrednictwem umowy informacje o wszystkich prawach i obowiązkach dotyczących umowy, z których może korzystać oraz które muszą wykonywać strony umowy o dostawę wody.

Zawieranie przez Zakład Gospodarki Komunalnej umów z konsumentami, które nie podają konsumentom wszystkich informacji, o których mowa w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, jest niezgodne z nią i należy uznać za bezprawne. Spełniona, więc została pierwsza przesłanka konieczna do uznania zachowania Gminy Bobrowniki za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Drugą przesłanką, której wykazanie jest niezbędne dla stwierdzenia, iż przedsiębiorca stosuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów jest ustalenie, iż jego bezprawne działanie narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Ustawa antymonopolowa reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, co wynika z treści art. 1 ust. 2 tej ustawy. Zbiorowy interes konsumentów dotyczy nieokreślonego ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, jak i wtedy, gdy działania te wywołują inne niekorzystne zjawiska. Ustawa antymonopolowa w odniesieniu do konsumentów chroni ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym.

Zdaniem organu antymonopolowego zakwestionowane w przedmiotowej decyzji działanie przedsiębiorcy - polegające na nie podawaniu w zawieranych umowach wszystkich

informacji, które zgodnie z ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę powinna zawierać - godzi w interes konsumentów. Poprzez niepodanie w umowie informacji o prawach i obowiązkach stron umowy wynikających z ustawy, może doprowadzić do niekorzystania przez konsumenta z jego praw, ale również do niewywiązywania się z obowiązków. Dodatkowo podanie tylko ogólnych informacji o obowiązkach przedsiębiorcy, a także jego prawach może doprowadzić, do nieegzekwowania zachowań, które wymusza ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę na profesjonalistę. W niniejszej sprawie został naruszony interes konsumentów – mieszkańców sołectw gminy Bobrowniki, którzy zawarli umowy o dostawę wody. Tak więc, brak w umowach wszystkich informacji, o których mowa w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, a także podanie części informacji w nieodpowiedni sposób narusza zbiorowy interes konsumentów i tym samym zasadne było podjęcie działań przewidzianych w ustawie antymonopolowej, mających na celu ochronę konsumentów.

W przedmiotowej sprawie zaistniały łącznie obie przesłanki konieczne do uznania zachowania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów – bezprawne działanie przedsiębiorcy i naruszenie zbiorowych interesów konsumentów.

Stąd należało orzec jak w punkcie I sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 23c ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w decyzji, Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu zapewnienia wykonania nakazu określonego w pkt I sentencji niniejszej decyzji, polegającego na umieszczeniu w treści umów o dostawę wody, informacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 pkt 1, 2, 3, 4 i 6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Nakaz usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, dotyczy zarówno umów zawartych w oparciu o wzorce umowne obowiązujące w dniu 28.01.2004r., tj. wszczęcia postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, które nie zostały wykonane w dacie otrzymania decyzji, a także w nowych umowach zawieranych po tej dacie.

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt II sentencji.

Art. 100e) ustawy antymonopolowej, umożliwia Prezesowi Urzędu nadanie decyzji w całości lub w części rygoru natychmiastowej wykonalności, jeżeli wymaga tego ważny interes konsumentów. W przedmiotowym przypadku ważny interes konsumentów upatruje się w interesie ekonomicznym konsumenta. Umowy, których postanowienia poddano kontroli mają za zadanie uregulować relacje pomiędzy przedsiębiorcą, oraz konsumentem przy jej realizacji. W oparciu o postanowienia umowy konsumenci wykonują swoje obowiązki oraz stawiają wymagania przedsiębiorcy co do jakości świadczeń. Tak więc Konsument otrzymując kontrolowaną umowę, mogą mieć przeświadczenie, iż określa ona wszelkie ich prawa i obowiązki dostawcy wody. Tak więc, brak informacji, o których umowa w pkt I sentencji może spowodować, iż konsumenci nie będą korzystać z pełni swoich praw, a przez niewywiązywanie się ze swoich zobowiązań będą narażeni na koszty z tytułu odsetek i ponagień.

Z uwagi na przedmiotowe zagrożenie interesu ekonomicznego konsumentów, nadanie decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności, jest uzasadnione.

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt III sentencji.

Na podstawie art. 72 ustawy antymonopolowej, jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca lub związek przedsiębiorców, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 75 ustawy antymonopolowej, organ antymonopolowy rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

Postępowanie przeciwko Gminę Bobrowniki w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zostało wszczęte z urzędu. Na podstawie ustaleń dokonanych w trakcie postępowania organ antymonopolowy w punkcie I decyzji stwierdził

naruszenie przepisów ustawy antymonopolowej. Kosztami niniejszego postępowania dla organu antymonopolowego, są wydatki w wysokości 34 zł związane z korespondencją pomiędzy organem antymonopolowym a przedsiębiorcą. W związku z powyższym organ antymonopolowy postanowił obciążyć Gminę Bobrowniki kosztami postępowania w wysokości 34 zł (słownie złotych: trzydzieści cztery).

Wobec powyższego orzeka się jak w punkcie IV sentencji decyzji.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Na postanowienie o kosztach zawarte w punkcie IV niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ust. 6 ustawy antymonopolowej w związku z art. 479²⁸ § 1 pkt 2 k.p.c. przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

Dyrektor Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach
Alicja Kral